

کارنامه‌ی بیست‌ساله

مروری بر فعالیت‌های دفتر شعر جوان از آغاز تا امروز

محمد رضا عبدالملکیان

اشاره.

دفتر شعر جوان، با بیست‌سال سابقه فعالیت، از جدی‌ترین تشکل‌های شعری ایران در دوره بعد از انقلاب محسوب می‌شود که زنده‌یادان سیدحسن حسینی و قیصرامین پور، با همراهی محمدرضا عبدالملکیان، ساعد باقری و فاطمه راکعی آن‌را در سال ۱۳۶۸ پایه‌گذاری کردند.

این دفتر، نوعی انجمن شعری امروزی به حساب می‌آید؛ چرا که برخلاف انجمن‌های سنتی، اساسنامه و ساختار و تشکیلات اداری و دیوانی مرتبی دارد و تعاریف خاصی هم برای اعضاء و ... خود تمهید کرده است.

آن‌گونه که در اهداف این دفتر آمده است، کشف استعدادهای شعر جوان کشور و اجرای برنامه‌های آموزشی در جهت ارتقای کیفی شعر جوان، از مهم‌ترین اهداف آن است؛ هدفی که با مشاهده و ملاحظه کارنامه آن، به نظر می‌رسد تا حد زیادی، به توفیق قرین بوده است. دفتر شعر جوان، طی بیست‌سال کار، به تدریج توانسته است جایگاه و پایگاه قابل توجهی برای بخش عمده‌ای از علاقه‌مندان و استعدادهای شعری جوان کشور محسوب شود و از آغاز تا امروز، طی دوازده دوره پذیرش عضو، بیش از ۱۴۰۰ شاعر را از سراسر کشور به عضویت خود پذیرفته است و همین آمار با عطف توجه به کیفیت دوره‌های برگزار شده تخصصی در آن، نشانه‌ای روشن از موقعیت مناسب دفتر شعر جوان در میان سایر مراکز است.

در متن پیش‌رو، محمدرضا عبدالملکیان، مدیرعامل دفتر شعر جوان، ضمن اشاره‌ای به تاریخچه تشکیل این دفتر، عمده محورهای فعالیت دفتر شعر جوان را در حال حاضر، خلاصه و جمع‌بندی کرده است.

به غیر از اعضای هیات‌مدیره دفتر، در طی سال‌های یادشده، بسیاری از شاعران و منتقدان برجسته کشور با دفتر همکاری نزدیک و صمیمانه‌ای داشته و دارند

شماره ۶۸
زمستان ۱۳۸۸

در پاییز سال ۶۸ اتاق کوچکی در کتابخانه عمومی پارک شهر در اختیار دفتر شعر جوان قرار گرفت که جلسات هیئت‌مدیره و امور اجرایی دفتر، در همین اتاق برگزار می‌شد. جلسات شعر خوانی، سخنرانی و نقد و بررسی آثار اعضای تهرانی دفتر هم، در روزهای پنجشنبه در سالن

مضاعفی را به وجود آورده بود، پای‌بندی به اهداف و تلاش برای تحقق آن‌ها به فراموشی سپرده نشد. به تدریج طرح‌ها و برنامه‌های دفتر افزون و افزون‌تر شد، تا آن‌جا که امروز این مجموعه در بین شاعران جوان و علاقه‌مندان جدی شعر، از مقبولیت خوبی بهره‌مند است. برگزاری ۱۱ کنگره سراسری شعر جوان، انتشار بیش از یکصد و بیست کتاب شعر و مجموعه آموزشی، برگزاری سفر فرهنگی (به صورت جمعی، هر سفر حدود ۳۰ شاعر و نویسنده) به شهرهای داخلی و کشورهای منطقه با هدف بزرگداشت مشاهیر شعر و ادب فارسی، برگزاری ۳ دوره کتاب سال شعر جوان، اجرای ۳ دوره طرح ۷ شاعر، ۷ کتاب برگزیده، برگزاری صدها جلسه آموزشی، اجرای طرح کتاب دوشنبه‌ها و... برخی از فعالیت‌های دفتر در ۲۰ سال گذشته است.

به غیر از اعضای هیئت‌مدیره دفتر، در طی سال‌های یادشده، بسیاری از شاعران و منتقدان برجسته کشور با دفتر همکاری نزدیک و صمیمانه‌ای داشته و دارند که نام‌بردن از آنها یعنی بر شمردن بیش از ۱۰۰ نام روشن و نکته دیگر این که دفتر شعر جوان، به عنوان یک تشکل غیردولتی برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌هایش، بر اساس تعامل با سایر دستگاه‌های فرهنگی و اشخاص علاقه‌مند به فعالیت‌های شعری، سعی در جلب همراهی و حمایت آنان داشته و دارد. طی سال‌های اخیر هم، معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خانه کتاب، سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، سازمان ملی جوانان، دفتر آسیا و اقیانوسیه سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی و... همکاری خوبی با این دفتر داشته‌اند.

مهم‌ترین فعالیت‌های دفتر تا امروز دوره‌های آموزشی

علاوه بر موضوع آموزش بلندمدت، که تاکنون ۱۲ دوره آن سپری شده است و برگزاری کنگره سراسری شعر جوان در پایان هر دوره که خود سرآغازی است برای عضوپذیری در دوره بعد، از چند سال گذشته، دوره‌های آموزشی کوتاه مدت (فصلی) نیز به برنامه آموزشی دفتر شعر جوان اضافه شده است که این دوره‌ها با استقبال چشمگیر شاعران جوان و علاقه‌مندان شعر امروز مواجه شده است، به نحوی که در ۳ سال اخیر، بیش از هزار داوطلب در این دوره‌ها شرکت کرده‌اند. اهم این دوره‌های آموزشی که هم اکنون (در ایام هفته) در محل دفتر شعر جوان برگزار می‌شود عبارت‌اند از:

- شعر معاصر شمس لنگرودی
- شعر کودک مصطفی رحماندوست
- شعر جهان موسی بیدج
- کارگاه شعر گروس عبدالملکیان
- موسیقی شعر اسماعیل امینی
- مکتب‌های ادبی شمس لنگرودی

اجتماعات کتابخانه برگزار می‌شد. مدت اجرای هر دوره، حدود یکسال پیش‌بینی شده بود و از آنجا که اعضای تهرانی و شهرستانی دفتر در اولین دوره، جمعا حدود ۶۰ نفر منتخب از بین بیش از هزار شاعر جوان بودند، برنامه‌های دفتر، جدی و تخصصی بود و اعضای دفتر هم، با جدیت و علاقه‌مندی در جلسات شرکت می‌کردند.

در همان ایام، مدیریت کتابخانه که در ابتدا با روی باز از فعالیت دفتر شعر جوان استقبال کرده بود، انتظار داشت که دفتر، بخشی از مجموعه مدیریتی ایشان قلمداد شود و در همین چارچوب، در برنامه‌ها و مناسبت‌های خاص نیز درخواست مشارکت دفتر را داشت؛ اما از آن‌جا که چنین توفعی منطبق با اهداف دفتر شعر جوان نبود، به تدریج بنای ناسازگاری و اعمال محدودیت‌های ممکن فراهم شد و پس از حدود سه سال، کار به جایی رسید که به طور غیر مستقیم عذر ما را خواستند.

با این احوال، دفتر در جستجوی مکانی دیگر سرگردان بود تا آن‌که سرانجام به «فرهنگ‌سرای اندیشه» در نزدیکی پل سیدخندان نقل مکان کرد. سرنوشت قبلی، پس از یکی دو سال مجدداً تکرار شد و خانه‌به‌دوشی ما ابتدا در دو اتاق کوچک در «پارک سهیل» و پس از مدتی در «کتابخانه شهریار» ادامه یافت.

ماجرای این خانه‌به‌دوشی‌ها، سرانجام پس از ده سال در سال ۱۳۸۷ با عنایت شهرداری و شهردار وقت منطقه ۳ تهران، به پایان رسید و دفتر شعر جوان در مکان فعلی مستقر شد.

اگرچه مشکلات یادشده در روند اجرای فعالیت‌های دفتر، مشکلات

جایزه که در سال ۸۸ سومین دوره آن برگزار شد، در حال حاضر مهم‌ترین جایزه‌های شعر جوان کشور بر گزار می‌شود

کتاب سال شعر جوان / جایزه قیصر امین پور

این جایزه که در سال ۸۸ سومین دوره آن برگزار شد، در حال حاضر مهم‌ترین جایزه‌های است که در عرصه شعر جوان کشور برگزار می‌شود. سقف سنی ۳۰ سال برای شاعر، چاپ اول اثر، مستقل بودن مجموعه شعر و انتشار آن در محدوده زمانی یک سال گذشته، شرایطی است که برای شرکت در این جایزه مشخص شده است. آثار ارسالی، پس از بررسی مقدماتی، طی دو مرحله، داوری می‌شوند که در مرحله نهایی، سعی بر آن است تا از همکاری برجسته‌ترین چهره‌های شاخص شعر و ادبیات استفاده شود. برای مثال، دکتر ضیا موحد، محمدعلی بهمنی، حافظ موسوی و ساعد باقری، داوران مرحله نهایی سومین دوره این جایزه در سال ۸۸ بودند.

طرح ۷ شاعر، ۷ کتاب برگزیده

از آن‌جا که آثار راه‌یافته به مرحله نهایی کتاب سال شعر جوان، به یک معنا، جان‌مایه و شناسنامه روشن شعر جوان کشور محسوب می‌شود، برای بررسی دقیق ابعاد و ویژگی‌های این آثار، ۷ اثری که در جایزه کتاب سال حائز بیشترین امتیاز داوری در مرحله نهایی شده‌اند، طی هفت برنامه مستقل در محل دفتر شعر جوان، با حضور منتقدان برجسته، شاعر صاحب اثر و علاقه‌مندان شعر، معرفی و مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرند. اجرای این برنامه در سال‌های اخیر، موجب توجه چشمگیر مخاطبان شعر به این آثار شده است.

کتاب دوشنبه‌ها

اهمیت موضوع معرفی و نقد کتاب‌های خوب شاعران جوان کشور، موجب شد تا با هماهنگی و حمایت خانه کتاب، ضمن شناسایی این آثار در هر ماه، دو جلسه ویژه برای معرفی و نقد چنین آثاری در دفتر شعر جوان برگزار شود. از زمستان گذشته، که جلسات کتاب دوشنبه‌ها آغاز شده است، تاکنون بیش از ۲۰ اثر در قالب این برنامه با حضور جمعی از بهترین شاعران و منتقدان شعر امروز، مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

انتشارات

انتشار بهترین آثار از شاعران جوان کشور به صورت کتاب، یکی دیگر از فعالیت‌های دفتر شعر جوان است. از آغاز تاکنون، دفتر، بیش از ۱۰۰ عنوان مجموعه شعر را منتشر کرده است. با تعامل و حمایت خانه کتاب، در سال جاری روند انتشار کتاب در دفتر شعر جوان شتاب بیشتری گرفته است، به نحوی که چاپ بیش از ۲۰ کتاب در سال ۸۸، زمینه روشنی است که در متن شعر جوان کشور رقم خورده است.

سفرهای فرهنگی

اجرای طرح سفرهای فرهنگی با هدف بزرگداشت مشاهیر شعر و ادب فارسی، از جمله برنامه‌های دفتر شعر جوان است که با استقبال شاعران جوان و علاقه‌مندان شعر مواجه شده است. در سال ۸۸ سفر به کاشان برای

بزرگداشت سهراب سپهری، سفر به یوش برای بزرگداشت نیما و سفر به قونیه برای شرکت در مراسم بزرگداشت مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، از جمله برنامه‌هایی بوده است که توسط دفتر شعر جوان برگزار شده است. در هر سفر بیش از ۳۰ شاعر و علاقه‌مند شعر شرکت کرده‌اند که در سفر قونیه، علاوه بر شاعران برگزیده کتاب سال شعر جوان در ۳ دوره اخیر، جمعی از شاعران پیشکسوت از جمله محمدعلی بهمنی، اکبر اکسیر، ناصر فیض، فاطمه راکعی، حسن فراز مند، حبیبیه نیک سیرتی، زیبا اشراقی (همسر زنده‌یاد قیصر امین‌پور)، طاهره زند (همسر زنده‌یاد سید حسن حسینی)،

اجرای طرح سفرهای فرهنگی با هدف بزرگداشت مشاهیر شعر و ادب فارسی، از جمله برنامه‌های دفتر شعر جوان است که با استقبال شاعران جوان و علاقه‌مندان شعر مواجه شده است.

محمد رضا عبدالملکیان و... نیز شرکت داشتند.

بزرگداشت‌ها

اجرای برنامه‌های ویژه برای بزرگداشت برخی مشاهیر شعر فارسی، از جمله فعالیت‌های دیگر دفتر شعر جوان است که در سال ۸۸ بزرگداشت حافظ، سهراب سپهری و نیمایوشیج از جمله برنامه‌های برگزار شده توسط این دفتر بوده است.

